

Bijdrage Sible Schöne, directeur Klimaatbureau t.b.v. het Kolendebat 13 december

Een van de meest opvallende uitkomsten van de klimaattop in Parijs (COP21, december 2015) is dat een temperatuurstijging op aarde van maximaal twee graden als gevolg van menselijk handelen in feite een te hoog getal is. De langetermijndoelstelling is daarom aangescherpt en luidt nu dat we moeten streven naar een temperatuurstijging van maximaal anderhalve graad”.

De aanscherping van de doelstelling komt voort uit de inmiddels gegroeide wetenschappelijke inzichten dat ook opwarming beneden de 2°C grote schade kan toebrengen aan koraalriffen, tropisch regenwoud, en de landbouw, en ook kan leiden tot onomkeerbare processen zoals het verdwijnen van het ijs op Groenland en West-Antarctica, en de daaruit resulterende zeespiegelstijging.

Als we deze doelstelling willen halen mogen we in deze eeuw nog zo'n 160 Gton CO₂ uitstoten, vier keer de huidige uitstoot. Het komt er op neer dat we vanaf 2020 net zo veel CO₂ uit de lucht moeten halen als er nu als gevolg van onze uitstoot in achterblijft. Negatieve emissies heet dat in het jargon,

Negatieve emissies zijn mogelijk door grootschalige bosaanplant, door compostering van bodems Met name in ontwikkelingslanden waar mensen nog op hout koken is dat erg belangrijk. Maar de belangrijkste optie is om biomassa bij te stoken in kolencentrales en alle CO₂ die uit de pijp komt op te slaan. De milieuorganisaties zwijgen over de noodzaak van negatieve emissies omdat ze deze discussie willen vermijden.

Maar wat gebeurt er eigenlijk als we de kolencentrales sluiten?

Puur praktisch gezien wordt naar verwachting de helft van de productie overgenomen door oude kolencentrales uit Duitsland en Polen. De rest door gascentrales. Dat lijkt winst, maar dat is allerm minst zeker. Er is een toenemende discussie is over de bijdrage van aardgas (methaan) aan het broeikas effect. Het laatste IPCC rapport schat het broeikas effect van methaan gerekend over 20 jaar 86 keer zo groot en over 100 jaar 34 keer zo groot als dat van CO₂. Dus bij 2% methaanverlies in de keten is gas vergelijkbaar met kolen. Het is goed denkbaar dat bij schaliegas en bij groen gas we in de buurt komen van die 2% en dat er dus geen klimaatwinst is.

Daar komen twee politieke punten bij. Het eerste is dat de kolencentrales onder het Europese emissiehandelssysteem vallen. Door ze te sluiten ontstaat elders in Europa meer ruimte voor extra CO₂-uitstoot. Het is onduidelijk of Nederland deze emissierechten uit de markt kan halen. Een tweede politiek probleem is dat Nederland zonder de bijstook van biomassa haar duurzame energie doelstelling voor 2020 niet kan halen.

En dan is er een financieel probleem. De energiebedrijven, die eigenaar zijn van de (nieuwe) kolencentrales hebben deze indertijd gebouwd op verzoek van de Nederlandse regering en inmiddels beschikken ze over een vergunning. Het is dus zeer waarschijnlijk dat deze bedrijven recht hebben op een miljardenvergoeding. Dat geld kan ook naar meer duurzame energie.

In plaats van de kolencentrales te sluiten is het veel zinniger ons geld in zon en wind te steken en te streven naar 50% duurzame elektriciteit in 2030. Tegelijkertijd moeten we een CO₂-norm invoeren voor elektriciteitscentrales, zodat kolencentrales of biomassa moeten bijstoken, of CO₂ moeten opslaan als ze nog willen blijven draaien. En op de derde plaats moeten we het Europese Emissiehandelssysteem aanscherpen.

Met een dergelijke aanpak hebben de kolencentrales de keuze tussen sluiten of verduurzamen.

Ik ben tot slot voorstander van een warmtenet in Zuid-Holland vanwege de enorme hoeveelheid industriële restwarmte, maar in het boven geschetste perspectief is het zeer de vraag of de kolencentrale nog voldoende draait.

